

Alternativt referensgruppsarbete

För att utveckla metoder för att tillvarata olika medborgares erfarenheter och upplevelser av Sundsvalls stadskärna gjordes först ett antal inledande intervjuer. Av dessa framkom att intresset av att delta i traditionella referensgrupper (s.k. inbjudet deltagande) var lågt.

Mot den bakgrunden prövades istället en metod som vi kallar för hörande av referenspersoner med särskild kunskap. I detta arbete sökte vi aktivt upp medborgare och grupper av medborgare som vanligtvis inte deltar i medborgardialoger, men som utifrån sina professionella roller förväntades ha kunskaper om och erfarenheter av för denna förstudie relevanta områden.

För att utvidga medborgares och inte minst under-representerade medborgargrupper representation och medverkan i arbetet med att utveckla stadskärnan lägger vi fram förslag på att:

- det utöver traditionellt inbjudet deltagande också genomförs ett hörande av referenspersoner med särskild kunskap
- hörande av referenspersoner med särskild kunskap sker genom uppsökande arbete i form av enskilda samtal och/eller gruppintervjuer
- kommunen utgår från etablerade etiska riktlinjer beträffande relationen mellan medborgare och tjänstepersoner vad gäller konfidens, informerat samtycke och återkoppling
- särskilt fokus läggs på ändamålsenlig återkoppling, vilket inte minst är viktigt när medborgare inte får sina önskemål tillgodosedda

Hållbart samhällsbyggande

Fortsättningen på denna förstudie är det större genomförande-projektet Hållbart samhällsbyggande, finansierat av struktur-fonderna.

I de regionala utvecklingsstrategierna i Jämtland och Västernorrland framhålls behovet av en smart hållbar tillväxt för alla och likaså att ekonomisk, ekologisk och social utveckling ligger till grund för ett attraktivt och hållbart samhälle. Framförallt betonas vikten av sambandet mellan olika hållbarhetskriterier.

Utifrån det embryo till modell som är ett av resultaten från denna förstudie är ambitionen att utveckla en integrerad modell för hållbart samhällsbyggande. Modellen belyser de hållbarhetskriterier som behöver beaktas i såväl byggprojekt som stadsplanering.

Nedanstående figur illustrerar de olika hållbarhetskriterierna, vilka samhällsområden som de i första hand berör och vikten av överlappning.

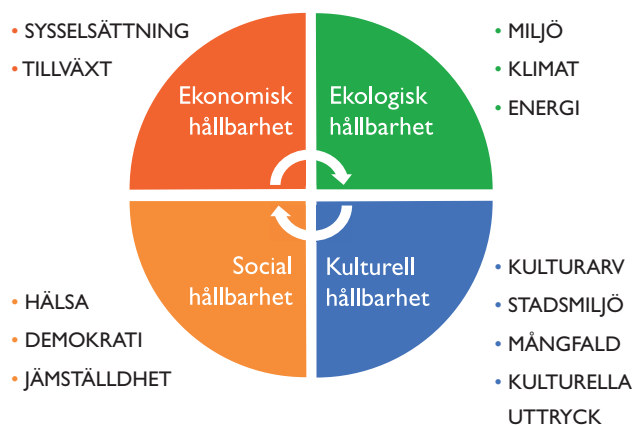

Foto: ifagency.com

Förstärkt stadsmiljö i Sundsvall

Projektledare
Peter Öhman, CER

Projektgrupp – forskare Mittuniversitetet
Katarina Giritli Nygren, FGV
Elias Hörnberg, CER
Gustav Lidén, RCR
Sara Nyhlén, FGV
Ida Sjöberg, FGV och RCR
Olof Wahlberg, CER

Projektgrupp – Sundsvalls kommun
Lena Hugosson, Lantmäterikontoret
Anneli Wikner, Stadsbyggnadskontoret
Maria Åslin, Näringslivsbolaget

Projektets avrapportering

- litteraturstudie
- studie från ett besök- och kundperspektiv
- studie om risk och trygghet i staden
- alternativt referensgruppsarbete
- nytt projekt: hållbart samhällsbyggande

Litteraturstudien

Litteraturgenomgången visar att stadskärnors attraktivitet är betydelsefulla för regioners tillväxt, men även ett behov av både begreppsutveckling och empiriska studier avseende mindre städers särskilda villkor.

För att förstärka stadsmiljön i Sundsvall och andra mindre städer som står inför liknande utmaningar behöver alla aspekter av hållbarhetsbegreppet beaktas i stadsplanering. Inte minst påtalas vikten av samverkande ekonomiska, ekologiska och sociala perspektiv, den så kallade "planerarnas triangel". Därutöver behöver hänsyn tas till lokala förutsättningar och lokal kunskap.

Sammanfattningsvis leder lärdomarna från litteraturstudien till följande rekommendationer:

- Anamma en holistisk syn på hållbarhet i olika planeringsprocesser
- Etablera goda former för samverkan bortom klassiska stuprörsmodeller
- Anpassa modeller för medborgerlig medverkan i planeringsprocesser till mer heterogena perspektiv på staden och dess utformning
- Utveckla instrument för uppföljning av vidtagna åtgärder för att förbättra förutsättningarna för evidensbaserad stadsplanering

Besöks- och kundperspektiv

Denna fokusgruppsstudie undersökte hur en speciell kategori av besökare, unga akademiker, upplever de urbana förhållandena i Sundsvall och specifikt stadskärnans utbud av handel, kaféer, restauranger, idrott, kultur m.m.

Unga akademiker förutsätts vara en viktig resurs i dagens ekonomiska utveckling och en grupp som uppskattar att bo i urbana miljöer.

Studien visar att unga akademiker upplever att Sundsvall som stad har vissa styrkor, såsom:

- En tilltalande arkitektur och ett historiskt arv, vilket gör stadskärnan till en attraktiv plats att vara i
- Ett brett utbud av restauranger och kaféer, vilket underlättar möten
- Ett stort utbud av organiserad träning, vilket tillsammans med tillgången till natur ger goda möjligheter till träning och naturupplevelser
- En naturlig plats för mer omfattande shopping (Birsta)

Även vissa svagheter framkom. Fyra av dessa anges nedan:

- Avsaknaden av en park i centrum som kan fungera som en naturlig mötes- och vistelseplats
- Liten variation i utbudet av kaféer och restauranger och en relativt outvecklad kvälls- och natteekonomi, inte minst alternativ som inte innefattar alkoholförtäring
- Begränsat utbud av fritidsaktiviteter i stadskärnan
- Handeln i stadskärnan, inte minst bristen på små bekvämlighetsorienterade livsmedelsbutiker

Risk och trygghet

Den här intervjustudien undersökte hur olika grupper av stadsrummets användare i Sundsvall upplever stadskärnan utifrån ett trygghetsperspektiv.

Studien visar att individers sociala position, förutsättningar och erfarenheter är centrala för vad som upplevs som tryggt respektive otryggt. Detta kan illustreras med följande två exempel:

- Tillgänglighet och framkomlighet kan härledas till den otrygghet som äldre och rullstolsburna personer upplever i stadskärnan
- Tillhörighet, känslan av att vara accepterad och möjligheten att göra anspråk på vissa offentliga platser kan härledas till den otrygghet som HBTQ-personer och SFI-elever upplever i stadskärnan

Av de samtal som hölls med aktörer kopplade till kommunens organiserade trygghetsskapande arbete framgick att mycket av detta arbete styrs av oron för brott och att det inriktas på att minska närvaron av särskilda "riskgrupper" i staden. Denna relativt endimensionella inriktning på arbetet leder till att hänsyn inte tas till olika sociala gruppers otrygghetsupplevelser. På så sätt riskerar grupper av medborgare att på olika sätt utestängas från det offentliga rummet.

Följande två lärdomar kan dras från studien:

- Det förefaller lättare att peka ut platser i stadskärnan som upplevs som otrygga än platser som upplevs som trygga
- För att en stad ska upplevas trygg av olika sociala grupper krävs en mångdimensionell och inkluderande tolkning av begrepp som risk och trygghet